

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 27 april 2000 beslutat att bereda övriga berörda utskott tillfälle att yttra sig över 2000 års ekonomiska vårproposition (prop. 1999/00:100) i vad avser bl.a. den ekonomiska politiken och utgiftstaket m.m. (yrkandena 1–6) samt i anslutning därtill väckta motioner i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

Utbildningsutskottet behandlar i det följande regeringens förslag till preliminära utgiftsramar (yrkande 6) i vad gäller utgiftsområdena 15 och 16 och däremot svarande yrkanden i partimotionerna 1999/2000:Fi12 (m), 1999/2000:Fi13 (kd), 1999/2000:Fi14 (c) och 1999/2000:Fi15 (fp). Dessutom behandlar utskottet motionen 1999/2000:Fi25 (m).

Utgiftsramar för utgiftsområde 15 Studiestöd

Regeringens förslag

Riksdagen godkände i november 1999 preliminära utgiftsramar för budgetåren 2001 och 2002. Regeringen föreslår i den ekonomiska vårpropositionen dels vissa ändringar i dessa ramar, dels preliminära ramar för år 2003.

För utgiftsområde 15 föreslås utgiftsramarna bli 21 860 miljoner kronor år 2001, 24 591 miljoner kronor år 2002 och 24 530 miljoner kronor år 2003. Dessa utgiftsramar innebär minskningar i förhållande till de preliminära ramarna för åren 2001 och 2002 med 2 673 miljoner kronor resp. 242 miljoner kronor.

De nya rambeloppen är anpassade till förväntad förbrukning av medel för vuxenstudiestöd och till de nya reglerna för studiestöd, bl.a. i fråga om pensionsrätt för studier och höjt fribelopp. I avvaktan på kommande proposition om vuxenutbildning och vuxenstudiestöd beräknas ca 2,6 miljarder kronor för fortsatt vuxenstudiestöd efter år 2002.

Oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar i partimotionerna 1999/2000: Fi12 (m), 1999/2000:Fi13 (kd), 1999/2000:Fi14 (c) och 1999/2000:Fi15 (fp) avviker från regeringens förslag enligt följande:

(belopp i miljoner kronor)

År	Regeringens förslag	Oppositionspartiernas avvikelser från regeringens förslag			
		m	kd	c	fp
2001	21 860	-1 722	-2 728	-6 472	-2 516
2002	24 591	-5 511	-2 571	-5 472	-2 451
2003	24 530	-3 986	+5 120	-5 472	-951

Moderata samlingspartiet har i sitt förslag till utgiftsramar i motion Fi12 (yrk. 6) räknat med bl.a. ökade resurser till produktion av studielitteratur för elever med handikapp, till exempel dyslexi. De som i dag studerar inom ramen för Kunskapslyftet skall ges rimliga förutsättningar att fullfölja sin utbildning. En permanentning av Kunskapslyftet avvisas däremot. Medel avseende fortsatt utbyggnad av den kvalificerade yrkesutbildningen tillförs.

Kristdemokraternas ramförslag i motion Fi13 (yrk. 3) är beräknat med utgångspunkt i en jämn och långsiktig utbyggnad av högskolan med totalt sett något lägre antal platser än i regeringens förslag. Kristdemokraterna anser att studiebidraget bör höjas till 1 500 kr per månad för studerande i åldern 16–25 år, studiemedlen förbättras och fribeloppet avskaffas.

Centerpartiet beräknar i motion Fi14 (yrk. 17) utrymme för ett nytt studiefinansieringssystem. Finansiering sker dels genom att ytterligare medel tillförs utgiftsområdet, dels genom minskat antal platser och därmed minskad anslagsbelastning år 2001 och 2002. Centerpartiet hänvisar till motion 1999/2000:Ub8 där partiet föreslagit att vuxnas studier på grund- och gymnasienivå skall finansieras inom ramen för en generell utbildningsgaranti. Denna innebär möjlighet för den som saknar gymnasiekompetens att med akassa komplettera en tidigare kort utbildning. Centerpartiet föreslår att 7 472 miljoner kronor skall överföras till utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet vart och ett av åren 2001, 2002 och 2003.

Folkpartiet föreslår i motion Fi15 (yrk. 6) att alla vuxenstuderande, även sådana som nu helt finansieras med olika typer av bidrag, skall omfattas av studiestödssystemet och således till viss del få studiefinansiering i form av lån. Därmed uppnås ökad rättvisa mellan olika studerandegrupper. Det medför också vissa besparingar på den statliga budgeten. Vidare bör medel beräknas för fler studerande på kurser vid sommaruniversitet.

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar av utgiftsramarna, med anledning av förväntad förbrukning av medel för vuxenstudiestöd, ändrade regler för studiestöd m.m. Utskottet förordar att finansutskottet tillstyrker regeringens förslag till utgiftsramar för budgetåren 2001, 2002 och 2003 för utgiftsområde 15 Studiestöd och avstyrker motionerna Fi12 yrkande 6, Fi13 yrkande 3, Fi14 yrkande 17 och Fi15 yrkande 6, alla i motsvarande del.

Utgiftsramar för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Regeringens förslag

Regeringen föreslår för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning utgiftsramar på 34 745 miljoner kronor år 2001, 39 683 miljoner kronor år 2002 och 40 734 miljoner kronor år 2003. Dessa utgiftsramar innebär en minskning med 1 884 miljoner kronor i förhållande till den tidigare beslutade preliminära ramen för år 2001 och en ökning med 727 miljoner kronor i förhållande till den preliminära ramen för år 2002.

Regeringen föreslår i vårpropositionen att allmän förskola och maxtaxa inom förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen införs stegvis.

- Den 1 juli 2001 får barn till arbetssökande rätt att gå i förskola.
- Den 1 januari 2002 får barn till föräldrar, som är föräldralediga med yngre syskon, rätt att gå i förskola.
- Den 1 januari 2002 införs maxtaxa. Maxtaxan skall vara 1 150 kr i månaden för första barnet, 767 kr i månaden för det andra och 383 kr i månaden för det tredje barnet i förskoleverksamheten. För ytterligare barn betalas ingen avgift. Avgiften skall – med maxtaxan som tak – för det första, andra respektive tredje barnet inte överstiga tre, två respektive en procent av familjeinkomsten. I skolbarnsomsorgen skall maxtaxan vara 767 kr i månaden för det första barnet och 383 kr i månaden för det andra respektive tredje barnet. Avgiften skall – med maxtaxan som tak – för det första barnet inte överstiga två procent av inkomsten och för det andra respektive tredje barnet inte överstiga en procent av inkomsten.
- Den 1 januari 2003 införs allmän avgiftsfri förskola för fyra- och femåringar.

Regeringen avsätter 500 miljoner kronor per år för kvalitetssäkrande insatser i de kommuner som ansluter sig till maxtaxan. Kostnaderna för den fullt utbyggda reformen beräknas till 5 600 miljoner kronor.

Regeringens bedömning är att Kunskapslyftet har varit en stor framgång. Kunskapslyftet föreslås därför förlängas t.o.m. år 2003.

Regeringen föreslår vidare en fortsatt utbyggnad av högskolan. Utöver tidigare planerad utbyggnad med 10 500 platser för vart och ett av åren 2001 och 2002 föreslås en förstärkning av den grundläggande högskoleutbildningen (inkl. studiestöd) med 500 miljoner kronor år 2003.

Grundforskning och forskarutbildning får ökade resurser med 779 miljoner kronor åren 2000–2002 och med 500 miljoner kronor år 2003.

1999/2000:UbU6y

Oppositionspartiernas förslag

Oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar i partimotionerna 1999/2000: Fi12 (m), 1999/2000:Fi13 (kd), 1999/2000:Fi14 (c) och 1999/2000:Fi15 (fp) avviker från regeringens förslag enligt följande:

(belopp i miljoner kronor)

År	Regeringens förslag	Oppositionspartiernas avvikelser från regeringens förslag			
		m	kd	c	fp
2001	34 745	-26	-265	+400	-505
2002	39 683	+47 986	-7 191	-3 500	-4 455
2003	40 734	+48 711	-5 436	-3 500	-3 995

Moderata samlingspartiet föreslår i motion Fi12 (yrk. 6) omfattande insatser för skolan i form av nationell skolpeng, utvärdering och uppföljning, nationella kunskapsprov i grundskolan, gymnasieexamen, inrättande av ett fristående nationellt kvalitetsinstitut, fortsatt IT-satsning och utvecklingsarbete. Moderaterna vill att antalet platser i Kunskapslyftet minskas och att i stället antalet platser inom den kvalificerade yrkesutbildningen ökas. Kunskapslyftet skall inte förlängas. Ett system med utbildningskonton bör införas år 2003. Motionen förespråkar ytterligare satsningar på grundforskning och forskarutbildning. För år 2003 avsätts mer än en miljard kronor utöver regeringens förslag för dessa ändamål.

I motion Fi12 föreslår Moderaterna också (yrk. 19) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en politik som gör det lättare att förena arbete och familj. I detta ligger bl.a. att förslaget till maxtaxa inom barnomsorgen avvisas.

Kristdemokraterna vill i motion Fi13 (yrk. 3) anvisa ytterligare 100 miljoner kronor till Kunskapslyftet år 2001. Kunskapslyftet skall avslutas enligt planerna vid halvårsskiftet 2002. Ny verksamhet inom vuxenutbildning skall inledas hösten 2002. Ytterligare platser bör ställas till förfogande för utbyggnad av yrkesutbildningar. Antalet högskoleplatser bör inte öka under treårsperioden. Fördelningen av utbildningsutbudet mellan olika områden bör ses över. Vissa kostnadskrävande utbildningar som t.ex. läkarutbildning och civilingenjörsutbildning bör ges förstärkta resurser. Regeringens förslag till förstärkta resurser till Centrala studiestödsnämnden avvisas. Anslagen till forskning vid universitet och högskolor bör öka rejält.

I motion Fi13 föreslår Kristdemokraterna också (yrk. 9) att riksdagen hos regeringen begär förslag till en familjepolitisk reform med vårdnadsbidrag som syftar till att ge föräldrar valfrihet och mångfald i barnomsorgen. Kristdemokraterna avvisar förslaget till maxtaxa inom barnomsorgen, vilket förklarar huvuddelen av deras förslag till minskning av utgiftsramen.

Centerpartiet föreslår i motion Fi14 (yrk. 17) en skolsatsning innefattande program för läs- och skrivutveckling samt matematik, ett kvalitetsinstitut samt utbildningsinsatser för skolledare och skolpolitiker. För dessa insatser tillförs en sammanlagd förstärkning med 1 200 miljoner kronor under åren 2002–2003. Under treårsperioden bör vidare forskning och forskarutbildning förstärkas med ca 1 200 miljoner kronor utöver regeringens förslag. Detta finansieras bl.a. genom att takten i utbyggnaden av antalet högskoleplatser minskas.

I motion Fi14 föreslår Centerpartiet också (yrk. 6) att riksdagen hos regeringen begär förslag till en familjepolitisk reform som syftar till att ge föräldrar valfrihet och mångfald i barnomsorgen i enlighet med vad i motionen anförts. Motionen avvisar förslaget till maxtaxa inom barnomsorgen. I stället bör ett system med barnkonton införas. Medel för detta anvisas under utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn.

Folkpartiet förordar i motion Fi15 (yrk. 6) bl.a. att godkända fristående skolor skall garanteras ekonomiska resurser som motsvarar de kommunala skolornas. En särskild yrkesexamen bör införas i gymnasiet. Det bör också införas en studentexamen för behörighet till högskolan. En statlig skolinspektion, fristående från Skolverket, bör inrättas. Folkpartiet anser också att anslaget till Kunskapslyftet bör minskas. Budgetutrymmet som maxtaxeförslaget tillsammans med den extra månaden i föräldraförsäkringen ger bör i stället användas för att öka valfriheten och flexibiliteten genom att det ökade stödet går direkt till föräldrarna.

Utbildningsutskottets bedömning

De förändringar, som regeringen nu anger i fråga om barnomsorg och förskola, innebär inte bara en bred familjepolitisk reform. De ger också förutsättningar för att alla barn skall få en likvärdig grund för skolgången och därmed förbättrade utgångspunkter för att målen för skolan skall kunna nås.

Utskottet delar regeringens syn att det är angeläget att ge alla barn möjlighet att gå i förskola. Regeringens förslag innebär att såväl barn till arbetssökande som barn till föräldrar, som är föräldralediga med yngre syskon, får rätt att gå i förskola.

Avgifterna för plats i barnomsorgen varierar nu från kommun till kommun. Inte sällan är avgifterna så höga att de är mycket betungande för berörda familjer eller att de avhåller från att utnyttja barnomsorgen. Regeringens förslag till maxtaxa ger, enligt utskottets mening, rimliga ekonomiska villkor för familjer med barn i barnomsorg. Det ankommer på kommunerna att besluta om de skall ansluta sig till systemet med maxtaxa. De kommuner som väljer att göra detta kommer att kompenseras för minskande intäkter genom statsbidrag.

Det är vidare värdefullt att, som regeringen föreslår, insatserna för kvalitetsutveckling av barnomsorgen förstärks. Det stegvisa genomförandet av förändringarna är, enligt utskottets mening, väl avvägt.

Goda kunskaper i att läsa, skriva och räkna är grundläggande om eleverna skall nå framgång i skolan. Omfattande insatser görs och kommer att göras för att öka grundskolans måluppfyllelse i vad gäller basfärdigheter. De åtgärder som regeringen anger, bl.a. fortbildning och vidareutbildning av lärare och särskilda utvecklingsinsatser, vill också utskottet förespråka.

Utskottet delar regeringens bedömning att utbyggnaden av högskoleutbildningen skall fortsättas genom att det år 2003 anvisas 500 miljoner kronor utöver de ökningarna som tidigare beslutats. Angelägenheten av en väl fungerande studiestödsadministration motiverar en förstärkning av Centrala studiestödsnämndens resurser i enlighet med regeringens förslag.

Resurserna för forskning och forskarutbildning behöver förstärkas för att Sverige skall kunna följa med i och bidra till den internationella vetenskapliga utvecklingen. Utskottet vill därför att regeringens ökningsförslag i den ekonomiska vårpropositionen tillstyrks. Förslagen innebär en sammanlagd resursökning för forskning och forskarutbildning med 1 279 miljoner kronor under åren 2000–2003, varav 500 miljoner kronor år 2003.

Med det anförda förordar utbildningsutskottet att finansutskottet tillstyrker regeringens förslag till utgiftsramar för budgetåren 2001, 2002 och 2003 för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning samt avstyrker motionerna Fi12 yrkande 6, Fi13 yrkande 3, Fi14 yrkande 17 och Fi15 yrkande 6, alla i motsvarande del, samt motionerna Fi12 yrkande 19, Fi13 yrkande 9 och Fi14 yrkande 6.

Vissa skolfrågor

I motioner med anledning av regeringens ekonomiska vårproposition har förts fram vissa yrkanden rörande skolan.

Moderaterna föreslår i motion Fi12 dels att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av avreglering av sjukvård, utbildning och omsorg (yrk. 8), dels att riksdagen ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en bättre skola (yrk. 17). *Moderaterna* föreslår vidare i motion Fi25 dels att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om resurstilldelningen till skolan (yrk. 1), dels att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökad kvalitet i skolan (yrk. 2).

Centerpartiet föreslår i motion Fi14 att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en kvalitetssatsning på skolan (yrk. 3).

Folkpartiet föreslår i motion Fi15 att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av avreglering i branscherna vård och skola (yrk. 13).

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna i fråga om nödvändigheten av en väl fungerande skola som i alla delar håller hög kvalitet. Regeringen, berörda myndigheter, kommuner, skolor och lärare arbetar också alla – såväl vid utformandet av regler och andra rambetingelser som

vid genomförandet av verksamheten – med detta som mål. Enligt utskottets mening bör finansutskottet föreslå riksdagen att avslå de angivna motionsyrkandena.

1999/2000:UbU6y

Vissa högskolefrågor

Moderaterna föreslår i motion Fi25 (yrk. 3) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fördelning av resurser till högskolor och universitet. Motionärerna förordar bl.a. att politiken inriktas på att profilera några högskolor t.ex. mot enbart avancerade utbildningar. Något universitet skulle också kunna utvecklas till ett renodlat och avancerat undervisningsuniversitet.

Utskottet vill – med hänvisning till att regeringen kommer att lämna förslag i fråga om den närmare fördelningen av resurserna till universitet och högskolor i höstens budgetproposition – att finansutskottet föreslår riksdagen att avslå motionsyrkandet.

Övrigt

Moderaterna föreslår i motion Fi25 (yrk. 4) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kunskapslyftsprojektet. Motionärerna menar att projektet inte bör genomföras som regeringen förordar. I stället bör medel avsättas för fortsatt utbyggnad av den kvalificerade yrkesutbildningen och utbildning vid folkhögskolor. De som i dag studerar inom kunskapslyftsprojektet skall ges rimliga förutsättningar att fullfölja sin utbildning.

Utskottet anser att det behövs kraftfulla insatser inom olika former av utbildning för att Sverige skall kunna utvecklas som en ledande kunskapsnation. Kunskapslyftet kommer att pågå fram till utgången av år 2002. I vårpropositionen redovisas att regeringen i en kommande proposition avser att lämna förslag om vuxenutbildningens fortsatta inriktning och dimensionering efter Kunskapslyftet. Ställningstaganden i hithörande frågor skall, enligt utskottets mening, anstå till behandlingen av den kommande propositionen. Utbildningsutskottet anser således att finansutskottet skall föreslå att riksdagen avslår motion Fi25 yrkande 4.

Stockholm den 11 maj 2000

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

I beslutet har deltagit: Jan Björkman (s), Britt-Marie Danestig (v), Beatrice Ask (m), Eva Johansson (s), Inger Lundberg (s), Yvonne Andersson (kd), Lars Hjertén (m), Majléne Westerlund Panke (s), Tomas Högström (m), Torgny Danielsson (s), Lennart Gustavsson (v), Erling Wälivaara (kd), Per Bill (m), Gunnar Goude (mp), Sofia Jonsson (c), Ulf Nilsson (fp) och Nils-Erik Söderqvist (s).

1. Utgiftsramar för utgiftsområdena 15 och 16, m.m.

Beatrice Ask (m), Lars Hjertén (m), Tomas Högström (m) och Per Bill (m) anför:

En väsentlig gemensam uppgift är att säkerställa att alla medborgare kan ta del av de nya möjligheterna i dagens och morgondagens samhälle. En gedigen kunskapspolitik, som sätter den enskilda människans livslånga lärande i centrum, skapar goda förutsättningar, men det krävs också att investeringar i mänskligt lärande tillåts ge en god avkastning.

Inom skolan kännetecknas verksamheten i dag ofta av bristande kvalitet, trots personalens ansträngningar. Konkurrenten och företagande skulle kunna stärka elevernas rätt att forma sin utbildning och ställa krav på kvalitet. Vi vill införa en nationell skolpeng som följer eleven till den skola som eleven valt och som täcker hans eller hennes utbildning. Grundskolans finansiering skall därmed tas över av staten. Uppföljning och utvärdering skall vara en naturlig del av verksamheten i skolan. Betyg skall ges oftare, tidigare och i fler steg i jämförelse med dagens system. Undervisning av hög kvalitet kräver duktiga lärare. Professionalism och gedigen pedagogisk utbildning är nödvändigt från förskolan till forskarutbildningen. Ett fristående, nationellt kvalitetsinstitut bör inrättas.

Vi avvisar en permanentning av Kunskapslyftet. Medel bör i stället tillföras för fortsatt utbyggnad av den kvalificerade yrkesutbildningen.

Också inom den högre utbildningen behövs mer konkurrens och mångfald. Vi förordar därför att fler högskolor ges möjlighet till en från staten friare och mer självständig ställning. Satsningen på universitet och högskolor måste intensifieras, eftersom den låga andelen högutbildad arbetskraft är ett problem för Sverige. Fördelningen av platser i högskolan skall baseras på utbildningens kvalitet och studenternas val av lärosäte, inte på regionalpolitiska målsättningar. Politiken bör inriktas på att profilera några högskolor t.ex. mot enbart avancerade utbildningar.

Det behövs också ökade resurser till forskning om Sverige skall vara en ledande kunskapsnation med en tätposition inom centrala forskningsområden. För år 2003 vill vi avsätta väsentligt mer än en miljard kronor mer än regeringen för detta ändamål. Som en spjutspets inom det kanske viktigaste framtidsområdet föreslår vi att ett institut för hälsa och medicin, en svensk motsvarighet till det amerikanska National Institutes of Health.

Vi anser därför att finansutskottet bör tillstyrka Moderata samlingspartiets förslag till utgiftsramar för utgiftsområdena 15 och 16 och avstyrka regeringens förslag.

Finansutskottet bör också tillstyrka motion Fi12 yrkande 8 att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av avreglering av sjukvård, utbildning och omsorg och yrkande 17 att riksdagen ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en bättre skola samt motion Fi25 yrkande 1 att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om resurstilldelningen till skolan, yrkande 2 att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i

motionen anförts om ökad kvalitet i skolan, yrkande 3 att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fördelning av resurser till högskolor och universitet samt yrkande 4 att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kunskapslyftsprojektet.

Det finns tre viktiga mål för en modern familjepolitik. Familjepolitiken skall präglas av valfrihet. Familjepolitiken skall göra det möjligt för både män och kvinnor att förena arbetsliv med ansvar för familj. Familjepolitiken skall vara så utformad att den öppnar för en mångfald av barnomsorg i vårt samhälle. Det offentliga stödet skall inriktas mot den enskilda barnet. Det skall finnas möjlighet att för varje barn göra ett avdrag för barntillsyn som är nödvändig för intäkternas förvärvande. Maxtaxan saknar den flexibilitet som många barnfamiljer efterfrågar. Vi anser att förslaget till maxtaxa inom barnomsorgen skall avvisas och att finansutskottet bör tillstyrka förslaget i motion Fi12 yrkande 19 att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en politik som gör det lättare att förena arbete och familj.

2. Utgiftsramar för utgiftsområdena 15 och 16, m.m.

Yvonne Andersson (kd) och Erling Wälivaara (kd) anför:

Kvaliteten i grundskolan och i gymnasieskolan måste förbättras. Vi vill därför att kommunerna skall anvisas ytterligare resurser för detta. Specialskolorna bör finnas kvar och medel avsättas för dessa.

Kunskapslyftet ger vuxna en ny chans att få de kunskaper de inte tidigare fått. Antalet platser inom kunskapslyftsprojektet bör successivt anpassas till behoven. Därför vill vi avsätta 100 miljoner kronor år 2001. Kunskapslyftet bör avslutas planerligt vid halvårsskiftet 2002. Från hösten 2002 bör ny, ordinarie verksamhet tillkomma.

Studiebidraget bör höjas till 1 500 kr per månad för studerande i åldern 16–25 år, studiemedlen förbättras och fribeloppet avskaffas.

Utbyggnaden av högskoleplatser bör ske med jämn kvalitet och i en takt som organisationen mäktar med. Den nuvarande nivån på antalet högskoleplatser bör gälla under den närmaste treårsperioden. Fördelningen av högskoleplatser bör ses över. Vissa platser bör så småningom återfinnas på en yrkeshögskola. Förstärkningar bör göras av vissa kostnadskrävande utbildningar som t.ex. läkar- och civilingenjörsutbildningarna. Även utbyggnaden av forskningsresurserna bör ske i jämn takt. Resurstilldelningen till lärosätena bör öka.

Familjefrågorna har haft en central ställning i Kristdemokraternas politiska arbete ända sedan partiet bildades. Det offentliga stödet till barnomsorgen skall nå alla barn. Åtgärderna skall tillsammans ge ökad valfrihet för föräldrar att välja den barnomsorgsform de vill. Ett nytt och bättre vårdnadsbidrag ger möjlighet att fritt välja omsorgsform för barnen, garantibeloppet i föräldraförsäkringen bör öka och ett särskilt barnavdrag vid beskattningen införs. Vi anser därför att förslaget till maxtaxa inom barnomsorgen skall avvisas och att finansutskottet bör tillstyrka förslaget i motion Fi13 yrkande 9 att

riksdagen hos regeringen begär förslag till en familjepolitisk reform med vårdnadsbidrag som syftar till att ge föräldrar valfrihet och mångfald i barnomsorgen.

Vi anser således att finansutskottet bör tillstyrka Kristdemokraternas förslag till utgiftsramar för utgiftsområdena 15 och 16 och avstyrka regeringens förslag.

3. Utgiftsramar för utgiftsområdena 15 och 16, m.m.

Sofia Jonsson (c) anför:

Kunskap är en rättighet för alla, inte ett privilegium för några få. Utbildning är ett av de viktigaste inslagen i en politik för att slå vakt om alla människors lika möjligheter.

Skolans huvuduppgift – att ge kunskaper – måste fokuseras i mycket högre grad än i dag. Centerpartiet vill genomföra en särskild skolsatsning innefattande program för läs- och skrivutveckling samt matematik. I dag är ansvaret för skolan fördelat på många aktörer. Vi anser att de som har kunskaperna om skolan också skall ha makten över resurserna. Det är dags att fullfölja decentraliseringen av skolan från staten till kommunerna och till den enskilda skolan. Lärarrollen måste värderas bättre. Arbetet med utvärdering och kvalitetsutveckling görs bäst lokalt. Centerpartiet slår vakt om kommunaliseringens fördelar. Skolverkets möjlighet att ålägga kommuner att rätta till brister i skolan bör dock stärkas. Samtidigt bör Skolverket kompletteras med en fristående utvärdering som ger tydliga besked om hur skolan utvecklas, kommun för kommun och skola för skola. Ett nationellt kvalitetsinstitut bör således inrättas med bl.a. kommunerna och lärarnas organisationer som huvudmän.

Centerpartiet vill införa ett nytt studiefinansieringssystem, där bidrag och lån vardera utgör 50 % av totalbeloppet. Vuxnas studier på grundskole- och gymnasienivå bör finansieras inom utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet, inom ramen för en generell utbildningsgaranti.

Centerpartiet vill förstärka forskning och forskarutbildning vid universitet och högskolor med ca 1 200 miljoner kronor utöver regeringens förslag. Detta kan finansieras genom att utbyggnadstakten av nya högskoleplatser minskas.

Jag anser därför att finansutskottet bör tillstyrka Centerpartiets förslag till utgiftsramar för utgiftsområdena 15 och 16 och avstyrka regeringens förslag.

Centerpartiet vill införa barnkonto i stället för maxtaxa. Föräldrarna skall kunna använda pengarna för att minska sin arbetstid, delta i förskolans aktiviteter, köpa omsorgstjänster eller använda dem för konsumtion. Centerpartiet anser vidare att garantinivån i föräldrapenningen bör höjas. Jag anser således att förslaget till maxtaxa inom barnomsorgen skall avvisas och att finansutskottet bör tillstyrka förslaget i motion Fi14 yrkande 6 att riksdagen hos regeringen begär förslag till en familjepolitisk reform som syftar till att ge föräldrar valfrihet och mångfald i barnomsorgen i enlighet med vad i motionen anförts.

Ulf Nilsson (fp) anför:

För Folkpartiet är skolan samhällets viktigaste medel för att ge människor jämlika livschanser. De elever som behöver måste få mer hjälp och stöd samtidigt som de studiemotiverade eleverna ges mer stimulans. Utvärdering är ett centralt inslag i en skola för kunskap och kvalitet. Med fler nationella prov och betyg tidigare under skolgången får eleverna och föräldrarna möjlighet att se vilka kunskaper eleven har uppnått. Mångfald inom skolsystemet gynnar kvaliteten och ökar valfriheten. Därför måste godkända fristående skolor garanteras ekonomiska resurser som motsvarar de kommunala skolornas. Det bör inrättas en skolinspektion, som är fristående från Skolverket och därmed inte underställd den politiska apparaten.

Alla vuxenstuderande bör få studiemedel i stället för bidrag. Det ger rättvisa mellan olika grupper av studerande och minskar samtidigt de statliga utgifterna.

Självständiga högskolor och fri och obunden forskning av hög kvalitet är av central betydelse för ett lands utveckling, såväl intellektuellt och kulturellt som ekonomiskt. Kunskap gör att den enskilde individen utvecklas. En offensiv satsning på högre utbildning och forskning måste därför ses som en prioriterad samhällsutgift.

Budgetutrymmet som maxtaxeförslaget tillsammans med den extra månaden i föräldraförsäkringen ger bör i stället användas för att öka valfriheten och flexibiliteten genom att det ökade stödet går direkt till föräldrarna. Folkpartiet vill införa ett barnkonto som kan användas fritt under förskoleåren. Uttag från barnkontot skall vara obeskattade. Fullt utbyggt skall barnkontot omfatta 60 000 kr per barn. Barnkontot skall kombineras med väl utbyggd barnomsorg, allmän förskola, kommunal barnomsorgspeng samt enhetliga taxor.

Jag anser därför att finansutskottet bör tillstyrka Folkpartiets förslag till utgiftsramar för utgiftsområdena 15 och 16 och avstyrka regeringens förslag.

Till finansutskottet.....	1
Utgiftsramar för utgiftsområde 15 Studiestöd.....	1
Regeringens förslag.....	1
Oppositionspartiernas förslag.....	2
Utbildningsutskottets bedömning.....	3
Utgiftsramar för utgiftsområde 16 Utbildning och universitets- forskning.....	3
Regeringens förslag.....	3
Oppositionspartiernas förslag.....	4
Utbildningsutskottets bedömning.....	5
Vissa skolfrågor	6
Vissa högskolefrågor.....	7
Övrigt	7
Avvikande meningar.....	8
1. Utgiftsramar för utgiftsområdena 15 och 16, m.m. (m)	8
2. Utgiftsramar för utgiftsområdena 15 och 16, m.m. (kd)	9
3. Utgiftsramar för utgiftsområdena 15 och 16, m.m. (c).....	10
4. Utgiftsramar för utgiftsområdena 15 och 16, m.m. (fp)	11